

Αντί ανοιχτής επιστολής . . .

“Άφιξη Προέδρου της Τουρκικής Δημοκρατίας”!

Αυτό περίπου θα είναι το στρατιωτικό παράγγελμα, κατά την άφιξη, αύριο, 7 Δεκεμβρίου 2023, του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, αρχηγού του κράτους και επικεφαλής της Κυβερνήσεως, με αυξημένες αρμοδιότητες και σημαντικές εξουσίες, της γείτονος, φίλης και συμμάχου Χώρας, Τουρκίας. Και η Ελλάδα θα σπεύσει να “παρουσιάσει όπλα” και να υποκλιθεί φιλόφρονα και ευγενικά. Θα θέλαμε αυτό να εκπορευέται εκ βάθους καρδιάς μας. Όμως υπάρχουν πολλαπλές διαχρονικές αναστολές. Το επιτάσσει, βέβαια, το Διπλωματικό Πρωτόκολλο.

Χωρίς αμφιβολία (εθνική μας πεποίθηση . . .), ο υψηλός επισκέπτης, ανοίγοντας οι πόρτες του προεδρικού αεροσκάφους, πατώντας στο πλατύσκαλο της κλίμακας και ατενίζοντας τον γαλάζιο αττικό ουρανό, θα σπεύσει να αναφωνήσει: «Εξ Ιωνίας το Φως»! Από εκεί έρχεται. Από μια απόσταση που ταυτίζεται χιλιομετρικά με την επιχειρησιακή ακτίνα δράσεως (λέμε τώρα . . .) του πυραύλου Tayfun, προϊόντος της Τουρκικής βιομηχανίας. Και εμείς, χωρίς περιστροφές, θα εικάσομε ότι οι αποσκευές του είναι έμπλεες από ελληνική φιλοσοφική και πολιτισμική αύρα.

Ναι, κύριε Ερντογάν, “Εξ Ιωνίας το φως”! Ευχαριστούμε για την επιδαψίλευση. Ο πολιτισμός της δεν είναι απλά παγκόσμια κληρονομιά, αλλά, προπάντων, Ελληνική ταυτότητα. Μην το ξεχνάς. Έρχεσαι από τη Φώκαια, από τις μεγαλύτερες ελληνικές πόλεις του αρχαίου κόσμου, και από τις πρώτες που έκοψαν αργυρόχρυσά νομίσματα, εκτίθενται και στο Βρετανικό Μουσείο.

Πιο κάτω οι Κλαζομενές, η πατρίδα των φιλοσόφων Αναξαγόρα και Αριστομένη. Και βέβαια, δεν πρέπει, Ταγίπ, να σου διαφεύγει το «Ἐξεστι Κλαζομενίοις ἀσχημονεῖν», (συνηθίζεται στους Κλαζομένιους να διαπράττουν απρέπειες), που εκφώνησαν οι Έφοροι για να αντιμετωπίσουν την ύβρη και την αλαζονεία κάποιων Κλαζομένων όταν επισκέφθηκαν τη Σπάρτη.

Δίπλα ο Κολοφώνας, κτισμένη από απόγονο του βασιλιά της Αθήνας, Κόδρου, πατρίδα του λυρικού ποιητή Μίμνερμο και του φιλόσοφου Ξενοφάνη.

Να και η Έφεσος, η γενέτειρα του Ηράκλειτου, αφιερωμένη στην Άρτεμη. Χρειάστηκαν εκατόν είκοσι χρόνια για να κτιστεί ο ναός προς τιμήν της το Αρτεμίσιον, ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου. Εκεί και το άψογα διατηρημένο θέατρο του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα, τριάντα χιλιάδων θέσεων. Και ο ναός προς τιμήν του Αυτοκράτορα Αδριανού, του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα, με την ανθρώπινη φιγούρα, πιθανώς η Μέδουσα, πάνω από την είσοδο. Της ίδιας εποχής και η διώροφη βιβλιοθήκη του Κέλσου, το διασημότερο μνημείο της Εφέσου. Είναι η πόλη που συνδέεται με το αποστολικό έργο του Παύλου. Η Εκκλησία της Εφέσου είναι μία από τις επτά Εκκλησίες της Αποκαλύψεως.

Και στις εκβολές του Μαϊάνδρου, η Μίλητος, από τη Νεολιθική εποχή, με σημαντικά ευρήματα που παραπέμπουν στον Μινωικό πολιτισμό. Ήταν μια

από τις δώδεκα πόλεις του Κοινού των Ιώνων. Θαλής, Αναξίμανδρος και Αναξίμενης γεννήθηκαν στη Μίλητο. Επώνυμος άρχοντας της Μιλήτου και ο Δημήτριος ο Πολιορκητής. Την είχε ελευθερώσει ο Μέγας Αλέξανδρος.

Με την ευκαιρία, αγαπητέ Ταγίπ, ποιά νήσο Ψέριμο διεκδικούσε ο πρώην Υπουργός σου, ο κύριος Ακάρ; Αν ψάξεις, θα τη βρεις ως Καλύδναι νήσοι, στον “Νηών Κατάλογο”, στην Ιλιάδα του Ομήρου, όπου καταγράφονται τα πλοία που έλαβαν μέρος στον Τρωϊκό πόλεμο. Στην ίδια γειτονιά είναι με την Κω του Ιπποκράτη, και την Κάλυμνο με τους ναυαγούς των πλοίων του Αγαμέμνονα. Πιο πάνω η Ικαρία, το ουράνιο νησί. Εκεί όπου κάθισε ο Ηρόδοτος και περιέγραψε τις θεραπευτικές ιαματικές πηγές της. Και παραδίπλα η Σάμος του Πυθαγόρα, του Επίκουρου και του Αρίσταρχου. Λοξοκοιτάζοντας μπορείς να δεις και την αρχαία ελληνική πόλη Κνίδο, πατρίδα του αστρονόμου Εύδοξου. Πολλά τα ανασκαφικά ευρήματα, θέατρο, γυμνάσιο, ωδείο και ναοί αφιερωμένοι στον Διόνυσο, τις Μούσες, τον Απόλλωνα κ.ά. Εκτιμώ ότι δεν διέλαθε της προσοχής σου η Κνίδια Αφροδίτη του Πραξιτέλη. Ξέρω ότι σου αρέσει το ωραίο.

Για τη Σμύρνη, την ελληνική πόλη που χρονολογείται εδώ και τρεις χιλιάδες χρόνια, δεν θα πούμε πολλά. Θα σου θυμίσω μόνον, ότι ο Πausανίας την αναφέρει ως Ιωνική πόλη στην 23^η Ολυμπιάδα το 688 π.Χ. και ο Αδαμάντιος Κοραής, ο σημαντικότερος εκπρόσωπος του Ελληνικού Διαφωτισμού, έχει γράψει για την πατρίδα του τη Σμύρνη ότι, “Η καλαισθησία των κατοικιών της συγκρίνεται με την αντίστοιχη του Παρισιού”. Αυτήν κάψατε.

Φοβάμαι ότι έκανα κατάχρηση της έμφυτης ευγένειας που σε διακρίνει και σε παρακράτησα στο πλατύσκαλο. Το πρόγραμμα είναι πολύ πυκνό και σε λίγο θα πρέπει να βρεθείς στο Μέγαρο Μαξίμου. Και προφανώς, στη διαδρομή, κάποιες ιστορικές αναπολήσεις θα σου είναι απαραίτητες, έτσι για να ενισχύσεις τη Σουλτανική σου αυτοπεποίθηση και να προετοιμαστείς, σε περίπτωση που θα θελήσεις να συμπεριφερθείς ως νεώτερος Κλαζομενέυς, μπορεί να εισπράξεις από τον ομόλογό σου, αντί άλλης απαντήσεως, “Κύριε Ερντογάν, βερμπαλιστικά νταϊλίκια στο σπίτι μας, yok”!

Πολύ καλά κάνεις, Ταγίπ, και ξεκινάς τις ονειροπολήσεις σου από τη Μάχη του Μάντζικερτ. Ανατέλλει ο ενδέκατος αιώνας. Και κάπου εκεί στην Ανατολή, τα στρατεύματα των Σελτζουκιδών πλημμυρίζουν τις αχανείς εκτάσεις. Κτυπούν και κατακτούν τη μουσουλμανική Ασία, αφήνοντας, για πολλές κατοπινές γενιές, την ανάμνηση ενός “Μεγάλου Τρόμου”. Ο κατακτητής βρίσκεται παντού. Οι στρατιώτες του, με τα πλεγμένα σε κοτσίδες μαλλιά, σεργιανίζουν στα παζάρια, στις γειτονίες και τις συνοικίες, πάντα μεθυσμένοι, έτοιμοι για χαράτσωμα, για πλιάτσικο. Και οι ανεξέλεγκτες ορδές να τρομοκρατούν την ύπαιθρο. Επικεφαλής, απόγονοι του Σελτζούκ. Τότε άσημοι αρχηγοί νομαδικών φυλών, που είχαν πρόσφατα ασπαστεί τον ισλαμισμό. Το μεθύσι της εξουσίας είναι δυνατό. Αγράμματοι ληστές και φωτισμένοι ηγεμόνες, ικανοί για μικρότητες όσο και για μεγαλόψυχες πράξεις.

Ο Αλπ Αρσλάν (Ανδρείος Λέων) είναι στα τριάντα οκτώ του. Ο πιο ισχυρός άντρας της γης. Η αυτοκρατορία του εκτείνεται από την Καμπούλ μέχρι τη Μεσόγειο. Βρίσκεται σε “επαφή” με τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (πολύ μεταγενέστερη

ονομασία). Και να, το χωριό Μάντζικερτ της Ανατολίας. Τα Βυζαντινά στρατεύματα θα προσπαθήσουν να ανακόψουν τον Μογγόλο εισβολέα. Αλλοίμονο, όμως. Θα αποδεκατιστούν, και ο ίδιος ο Αυτοκράτορας, Ρωμανός Δ' ο Διογένης, θα αιχμαλωτιστεί. Η πιο συνταρακτική νίκη (Μάντζικερτ, 26 Αυγούστου 1071). Ήταν, αναμφίβολα, μια μεγάλη στιγμή για το Ισλάμ. Είναι η στιγμή που οι Σελτζούκοι εγκαθίστανται μόνιμα πλέον στη Μικρά Ασία. Είναι η εποχή που στο Βυζάντιο μαίνονται άγριοι φεουδαρχικοί εμφύλιοι πόλεμοι και μακροχρόνια οξυτάτη πάλη για τον θρόνο. Το κράτος εξασθενημένο προ πολλού.

Σε όλα τα τζαμιά οι ιεροκήρυκες υμνούν τα ανδραγαθήματα του Σουλτάνου. Διηγούνται ότι την ώρα της μάχης, ο Αρσλάν φόρεσε ένα λευκό σάβανο και αρωματίστηκε με τα μυρωδικά των ταριχευτών, ότι έδεσε το χέρι του με την ουρά του αλόγου του, ότι αιφνιδίασε τους Ρώσους κατασκόπους που είχαν στείλει οι Βυζαντινοί και διέταξε να τους κόψουν τη μύτη . . . Αλλά, και ότι χάρισε στον Βυζαντινό Αυτοκράτορα την ελευθερία του! Θα καθαιρεθεί και θα τυφλωθεί όταν επιστρέψει.

Αρσλάν: “Τι θα έκανες αν ήμουν εγώ δικός σου αιχμάλωτος”;

Ρωμανός: “Θα σε σκότωνα, ή θα σε εξέθετα στους δρόμους της Πόλης.”

Αρσλάν : “Η τιμωρία μου είναι ακόμη χειρότερη . . . Σε αφήνω ελεύθερο!”

Προφανώς, θα χαμογελάσεις με τις αθλιότητες της Καθολικής Δύσης στα πλαίσια της Δ' Σταυροφορίας το 1204. Σας έστρωσε το δρόμο. Και βέβαια, Ταγίπ, θα ηχήσει στ' αυτιά σου το “Εάλω η Πόλις”, και θα παρουσιαστεί σαν οπτασία ο Πορθητής καβάλα στο λευκό άλογο να βεβηλώνει το Ναό της Αγίας του Θεού Σοφίας, που εσύ χωρίς αιδώ μετέτρεψες σε τζαμί. Θα θελήσεις να ανακαλέσεις στη μνήμη σου και τη Μάχη του Κοσσυφοπεδίου, 1389, από τις πιο πολύνεκρες, αλλά η Οθωμανική Αυτοκρατορία θα εξακολουθήσει επεκτεινόμενη προς Ευρώπη. Ναι, ένα χρονικό άλμα θα σε φέρει στο 1529, μπροστά στα τείχη της Βιέννης, και σφίγγοντας τις γροθιές σου θα ψελλίσεις, “γιατί όχι και τότε!”. Ευτυχώς, όχι και τότε. Οι πρόγονοί σου θα αποτύχουν στις επαναλαμβανόμενες πολιορκίες. Σκέφτεσαι τι θα γινόταν αν . . . Ναι η αυτοκρατορία των προγόνων σου θα είχε ως βόρειο σύνορο τον Ρήνο, και σήμερα δεν θα μιλούσαμε για Ευρωπαϊκή Αναγέννηση. Αλλά μην προσπεράσεις την ιστορική Ναυμαχία του Λεπάντε (Ναυπάκτου), Οκτώβριος του 1571. Η χριστιανική Δύση εναντίον των Οθωμανών. Πανωλεθρία! Και ο μέγιστος Θερβάντες , που έλαβε μέρος, θα γράψει, «Την ημέρα εκείνη διαλύθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο η μέχρι τότε υφιστάμενη πεποίθηση ότι οι Τούρκοι ήταν στη θάλασσα αήτητοι».

Η διαδρομή προς το Μαξίμου φθάνει στο τέλος της και μόλις προφθάνεις να περιδιαβείς τις λεπτομέρειες της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου, Οκτώβριος 1827. Άλλη Τούρκικη πανωλεθρία. Η αρχή του τέλους. Του τέλους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, τα υπολείμματα της οποίας, υπό τον Κεμάλ, μετά από εκατό χρόνια, θα δημιουργήσουν την σημερινή Τουρκία. Αφού περάσουν από μπροστά σου, Ταγίπ, Βαλκανικοί Πόλεμοι όπου η Ελληνική Επικράτεια ακούμπησε στον Νέστο, Πρώτος και Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμοι όπου δοξαστήκατε ως Επιτήδειοι Ουδέτεροι, ο τελευταίος ιστορικός σταθμός που θα σε τσιπώσει εκτιμώ ότι θα είναι η Μάχη του Αλή Βεράν, 17 Αυγούστου 1922. Εκεί όπου η Ελληνική στρατιά της Μικράς Ασίας θα εξουδετερωθεί, και η ελληνική εκστρατεία στη Μικρά Ασία θα γίνει συντρίμια. Αν,

πριν ανέβεις τα σκαλιά του Μαξίμου, θελήσεις να σιγοτραγουδήσεις, «Η Σμύρνη μάνα καίγεται . . .», θα είναι τουλάχιστον απρέπεια.

Θα έρθει και η ώρα των κοινών δηλώσεων. Προφανώς, οι αναφορές σου θα εδράζονται σ' αυτό που συχνά πυκνά επικαλείσαι, "Τα σύνορα της καρδιάς μας εκτείνονται σε τρεις ηπείρους και επτά εποχές". Αλλά πρόσεξε, Ταγίπ, και μην παραφουσκώνεις . . . Βρισκόμαστε εκατό χρόνια από τότε που τα σύνορα της Ελλάδος πήραν τη σημερινή τους μορφή. «Από της ενάρξεως της ισχύος της παρούσης Συνθήκης η κατάσταση ειρήνης θα αποκατασταθεί οριστικώς μεταξύ των κρατών της Ελλάδος αφ' ενός και της Τουρκίας, αφ' ετέρου». Αυτό είναι το προοίμιο της Συνθήκης της Λωζάνης που υπογράφηκε στις 24 Ιουλίου 1923 και επικυρώθηκε την επομένη από το ελληνικό Υπουργικό Συμβούλιο με πρόεδρο τον Στυλιανό Γονατά. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος συμμετείχε στις εργασίες της Διασκέψεως ως εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβερνήσεως. Γίνεται σ' αυτήν ακριβής οριοθέτηση των συνόρων με περιγραφές, σκαριφήματα και χάρτες, χωρίς γκρίζες αποχρώσεις.

Άρθρο 13. Προς εξασφάλισιν της ειρήνης, η Ελληνική Κυβέρνησις υποχρεούται να τηρεί εν ταις νήσους Μυτιλήνη, Χίο, Σάμο και Ικαρία τα ακόλουθα μέτρα. Αι ειρημέναι νήσοι δεν θα χρησιμοποιηθώσι προς εγκατάστασιν ναυτικής βάσεως ή εις ανέγερσιν οχυρωματικού τινός έργου. Θα απαγορευθεί εις την ελληνικήν στρατιωτικήν αεροπλοΐαν να υπερίπταται του εδάφους της ακτής της Ανατολίας. Αι ελληνικάί στρατιωτικάί δυνάμεις εν ταις ειρημέναις νήσοις θα περιορισθώσι εις τον συνήθη αριθμόν των δια την στρατιωτικήν υπηρεσίαν καλουμένων . . .

Άρθρο 15. Η Τουρκία παραιτείται υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου επί των κάτωθι απαριθμουμένων νήσων, τουτέστιν Αστυπάλαιας, Ρόδου, Χάλκης, Καρπάθου, Κάσσου, Τήλου, Νισύρου, Καλύμνου, Λέρου, Πάτμου, Λειψούς, Σύμης και Κω, των κατεχομένων νυν υπό της Ιταλίας, και των νησίδων των εξ αυτών εξαρτουμένων, ως και της νήσου Καστελλορίζου.

Άρθρο 20. Η Τουρκία δηλοί ότι αναγνωρίζει την προσάρτησιν της Κύπρου ανακηρυχθείσαν υπό της Βρετανικής Κυβερνήσεως, 5ην Νοε. 1914.

Άρθρο 26. Η Τουρκία δηλοί από τούδε ότι αναγνωρίζει και αποδέχεται τα σύνορα της Ελλάδος . . . ως ταύτα καθορίζονται . . .

Έχομε τη βεβαιότητα, Ταγίπ, ότι δεν θα χρειαστεί να συνοφρυωθούμε από τη συμπεριφορά σου. Διότι τότε θα σου υπενθυμίσουμε τα διαχρονικά λόγια του Τομας Κόχραν, αυτού του αμφιλεγόμενου Βρετανού αξιωματικού του ναυτικού, τον οποίον η Ελληνική Κυβέρνηση στην Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνος, 1827, είχε διορίσει Αρχιναύαρχο του Ελληνικού Στόλου, «Ο επικινδυνότερος εχθρός σας, η διχόνοια, έχει ήδη νικηθεί. Μην βάλλετε τα σπαθιά σας στις θήκες εν όσω ο θηριώδης Τούρκος κρατεί και μία σπιθαμή του ιερού εδάφους . . . Ας σπεύσουν οι Έλληνες αγωνιστές να φέρουν τον πόλεμο στην επικράτεια του εχθρού . . . τότε η ιερά Σημαία του Σταυρού θέλει κυματίζει επάνω του ναού της Αγίας Σοφίας. . . Αλλά μην νομίσετε, Έλληνες, ότι η πατρίς σας ημπορεί να είναι ασφαλής, εάν έκαστος υμών δεν δράμει προθύμως εις υπεράσπισίν της».

Και πρόσεξε, η αποστροφή του Κόχραν, ότι “. . . οι Έλληνες αγωνιστές να φέρουν τον πόλεμο στην επικράτεια του εχθρού”, επικαιροποιημένη, σου διευκρινίζω μετά λόγου γνώσεως, Ταγίπ, ότι τον πόλεμο στην επικράτειά σου θα τον φέρουν και θα τον διεξαγάγουν επιτυχώς και κατ’ αποκλειστικότητα οι αεροπόροι της Πολεμικής μας Αεροπορίας.

Και κάτι σαν επιμύθιο. Έχεις τους λόγους σου, Ταγίπ, να αισθάνεσαι και να ενεργείς ως σύγχρονος Σουλτάνος ή, έστω, οι γεωστρατηγικές σου φιλοδοξίες να σου δημιουργούν αυτή την αυτοκρατορική οίηση. Μέχρι εδώ καλά. Αλλοίμονο, όμως, αν έχεις ενστερνισθεί και αυτό, που σε παλαιότερες εποχές αποτελούσε γενικευμένη παραδοχή, ότι, δηλαδή, “Κάθε μεγάλος αυτοκράτορας έχει ανάγκη το λιγότερο από έναν πόλεμο”. Θα μετανοιώσεις!

Μη σου διαφεύγει, ότι η επωδός σου, “θα έρθομε μια νύχτα ξαφνικά”, εντάσσεται στα σύγχρονα γεωπολιτικά φληναφήματα των τριόδων. Και δες μήπως η περίπτωση σου αντικατοπτρίζεται στον αινιγματικό αφορισμό του Οβίδιου, “Η επιθυμία και η λογική έλκονται προς διαφορετικές κατευθύνσεις – βλέπω τον σωστό δρόμο και τον εγκρίνω, αλλά ακολουθώ τον λάθος δρόμο”.

Σας υποδεχόμαστε, κύριε Ερντογάν, φιλόξενα, όπως τους Τούρκους Αεροπόρους πριν εννέα δεκαετίες, “Ηπειρωτικός Αγών”, 22 Μαρτίου 1934:

«Την 10:55 πρωινήν προσγειώθηκαν εις το Αεροδρόμιον Τατοΐου τα αναμενόμενα εκ του αεροδρομίου Σμύρνης πέντε Τουρκικά αεροπλάνα, τα οποία θα μετάσχουν της Εθνικής Εορτής της 25^{ης} Μαρτίου. Οι Τούρκοι Αεροπόροι προ της προσγειώσεως εκσφενδόνισαν δύο μικρά αλεξίπτωτα επί των οποίων ήσαν προσδεδεμένα η Ελληνική και η Τουρκική σημαία. Τα προς πρϋπάντησιν των Τουρκικών αεροπλάνων απογειωθέντα από τον φαληρικό όρμο πέντε Ελληνικά υδροπλάνα επέστρεψαν άπρακτα μη δυνηθέντα να συναντήσωσι τα Τουρκικά. Τους Τούρκους Αεροπόρους προσεφώνησε ο Διοικητής του Αεροδρομίου ευχηθείς το “ευ παρέστητε”. Οι Τούρκοι αεροπόροι κατέλυσαν στο ξενοδοχείο “Μεγάλη Βρετανία”, (φιλο)ξένοι της Κυβερνήσεως».

Προσδοκούμε για το «Ώς εὔ παρέστητε», κύριε Πρόεδρε! Άντε και “καζάν - καζάν”, Πολυχρονεμένε μου!

6 Δεκεμβρίου 2023. Γρηγόριος Δημ. Νούσιας – Αεροπόρος.

Υ.Γ. Ευχαριστίες στον Παναγιώτη Κλήμη για το μονόστηλο της εφημερίδας, “Ηπειρωτικός Αγών”.

